

बन्धनागार. -8 A place of confinement, prison, jail; बहुदेवस्य देवक्यां जातो भोजेन्द्रबन्धने Bhāg. 3. 2. 25; त्वां कारयामि कमलोदरबन्धनस्थम् Ś. 6. 20; द्विगुणं त्रिगुणं पश्चाद्यावजीवं तु बन्धनम् Śukra. 4. 80; Ms. 9. 288. -9 Forming, building, construction; सेतुबन्धनम् Ku. 4. 6. -10. Connecting, uniting, joining. -11 Hurting, injuring. -12 A stalk, stem, peduncle (of a flower); कृतं न कर्णापितबन्धनं सखे Ś. 6. 18.; U. 2. 9; Ku. 4. 14. -13 A sinew, muscle; संधिप्रसंधिः प्रविकीर्णबन्धनो हतः क्षितौ वायुसुतेन राक्षसः Rām. 5. 47. 36; 5. 24. 40. -14 A bandage. -15 A bar, barrier. -16 Alloyage, mixing. -17 An embankment, a bridge. -18 A conjunction, connection. -19 (In phil.) Mundane bondage (opp. to liberation). -नम्, -नी 1 A bond, tie. -2 A rope, cord. -3 A string, thread. -4 A chain, fetter. -5 A bondage. -Comp. -अ (आ) गारः, -रम्, -आलयः a prison, jail. -ग्रन्थिः 1 the knot of a bandage. -2 a noose. -3 a rope for tying cattle. -पालकः, -रक्षिन् m. a jailor. -चेदमन् n. a prison. -स्थः a captive, prisoner. -स्तम्भः a tying-post, a post to which an animal (e. g. an elephant) is tied. -स्थानम् a stable, stall (for horses &c.).

बन्धनिकः A jailor, turnkey.

बन्धयित् A binder; cf. Kull. on Ms. 8. 342.

बन्धित a. 1 Bound, fastened. -2 Confined, imprisoned.

बन्धिन्नः [बन्ध-इत्र] 1 The god of love. -2 A leathern fan (चर्मव्यजन). -3 A spot, mole.

बन्धुः [बभ्राति मनः स्नेहादिना बन्धु-उ] 1 A relation, kinsman, relative in general; यत्र दुमा अपि मृगा अपि बन्धवो मे U. 3. 8; मातृबन्धुनिवासिनम् R. 12. 12; Ś. 6. 23; Bg. 6. 9; Ms. 2. 136. -2 Any one connected or associated with another, a brother; प्रवासबन्धुः a brother-traveller; धर्मबन्धुः a spiritual brother; अनुमतगमना शकुन्तला तक्षशिरियं वनवासबन्धुभिः Ś. 4. 10. -3 (In law) A cognate kinsman, one's own kindred or kinsmen generally; (three kinds are enumerated:—आत्म^० personal, पितृ^० paternal, and मातृ^० maternal; see these three words). -4 A friend (in general); as in बन्धुकृत्य below; oft. at the end of comp.; मकरन्दगन्धबन्धो Māl. 1. 38 'a friend of, (i. e.) charged with fragrance' &c.; 9. 13. -5 A husband; वैदेहिबन्धोर्हृदयं विद्रे R. 14. 33. -6 A father. -7 A mother. -8 A brother. -9 The tree called बन्धुजीव q. v. -10 One who belongs to or is connected with any tribe or profession only nominally; i. e. one who belongs to it, but does not do the duties pertaining thereto (often used by way of contempt); स्वयमेव ब्रह्मबन्धुनोद्धितो दुर्गप्रयोगः M. 4; cf. क्षत्रबन्धु. -11 Connection, relationship, association in general; समुद्र एवास्य बन्धुः Bri. Up. 1. 1. 2; B. R. 3. 89. -12 A controller, governor; (नमः) गुणत्रयाभासनिमित्तबन्धवे Bhāg. 6. 4. 23. -13 (In astrol.) N. of the 3rd mansion. -Comp. -काम

a. affectionate towards kinsmen. -कृत्यम् 1 the duty of a kinsman; त्वयि तु परिसमाप्तं बन्धुकृत्यं प्रजानाम् Ś. 5. 8. -2 the business of a friend, a friendly or kind act or service; कश्चित् सौम्य व्यवसितमिदं बन्धुकृत्यं त्वया मे Me. 116. -जनः 1 a relative, kinsman. -2 kindred, kinsmen taken collectively. -जीवः, -जीवकः N. of a tree; दुर्यन्ते बन्धुजीवाश्च इयामाश्च गिरिसानुषु Rām. 4. 30. 62; बन्धुजीवमधुरा-धरपल्लवमुल्लसितस्मितशोभम् Git. 2; R. 11. 24. -दग्धः an abandoned wretch (हतक). -दत्तम् a kind of Stridhana or woman's property, the property given to a girl by her relatives at the time of marriage; बन्धुदत्तं तथा शुल्कमन्वा-धेयकमेव च Y. 2. 144; बान्धवा भ्रातरो बन्धुदत्तप्रदेन कन्यादशायां यत् पितृभ्यां दत्तं तदुच्यते Day. B. -दायादः kinsman and heir; Ms. 9. 158. -a. entitled to inheritance by relationship. -प्रिय a. dear to friends or relations. -प्रीतिः f. 1 love of a relative; बन्धुप्रीत्या Me. 51 (v. 1.). -2 love for a friend. -भावः 1 friendship. -2 relationship. -वर्गः kinsmen, kindred. -हीन a. destitute of relatives or friends.

बन्धुकः 1 The tree called बन्धुजीव. -2 A bastard. -का, -की An unchaste woman (see बन्धकी).

बन्धुता 1 Relatives, kinsmen, kindred (taken collectively); प्रयो मित्रं बन्धुता वा समग्रा Māl. 6. 18; 9. 21; Ki. 1. 10. -2 Relationship, affinity.

बन्धुत्वम् Relationship, brotherhood, affinity.

बन्धुदा An unchaste woman.

बन्धुमत a. Having relations or kinsmen.

बन्धुर a. [बन्धु-उरच्] 1 Undulating, wavy, uneven; प्रसकलकुचबन्धुरोद्गुरोरः Śi. 7. 34; Ku. 1. 42; U. 6. 25; अयं रक्षोनाथः क्षितिधरशिरोबन्धुरतरे (रथे तिष्ठन्) Mv. 6. 30. -2 Bent, inclined, bowed; बन्धुरगात्रि R. 13. 47; (= सन्नताङ्गि). -3 Crooked, curved. -4 Pleasing, handsome, beautiful, lovely; कथं नु तं बन्धुरकोमलाङ्गुलिम् Ś. 6. 12 (where it may mean 'undulating' also); समस्तशास्त्रस्मृतिबन्धुरे मुखे K. 3; बन्धुरा लवण्यधरा कन्धरा Dk. 1. 1. -5 Deaf. -6 Injurious, mischievous. -रः 1 A goose. -2 A crane. -3 A drug. -4 An oil-cake. -5 The vulva. -6 The बन्धुजीव tree. -राः -m. (pl.) Parched corn or meal thereof. -रा An unchaste woman. -रम् 1 A diadem. -2 A band, rope; पञ्चबन्धुरम् (रथम्) Bhāg. 4. 26. 1.

बन्धुरित a. Inclined, bent, curved.

बन्धुल a. [बन्धु-उलच्] 1 Bent, curved, inclined. -2 Pleasing, delightful, attractive, beautiful. -लः 1 A bastard; परगृहललिताः परान्धुष्टाः परपुरुषैर्जनिताः पराङ्गनासु । परधननिरता गुणेष्ववाच्या गजकलभा इव बन्धुला ललामः Mk. 4. 28 (which is an answer given by the bandhulas themselves to the Vidūṣaka's question भोः के यूयं बन्धुला नाम्). -2 An attendant in a harlot's chamber. -3 The tree called बन्धुक q. v.